

stichting
MONUMENT & VERHAAL

Beleidsplan

2024 - 2026

*“Thou Shalt Not” is soon forgotten, but “Once Upon a Time” lasts forever.”
Philip Pullman (Carnegie Medal acceptance speech 1996)*

Met een verhaal breng je de geschiedenis van monumenten en andere historische locaties tot leven. Je maakt de functie die die locaties hadden en ook nu nog hebben zichtbaar. Een verhaal geeft een bezoeker de mogelijkheid om een plek te bekijken door de ogen van hen die erbij geweest zijn. Dat kan door mensen die bij het monument betrokken zijn, of dat nu bewoners of vrijwilligers zijn, hun eigen verhaal te laten vertellen. Of door de boeken en archieven in te duiken, en historische verhalen op een theatrale manier weer tot leven te brengen.

Welke methode je ook kiest, het doel is uiteindelijk om oud én nieuw publiek te bereiken en zo draagvlak te creëren voor het cultureel erfgoed waar je over vertelt. Tegelijk breng je zo het vertellen zelf - een vorm van immaterieel erfgoed - onder de aandacht. En deze dingen zijn in essentie wat de Stichting Monument & Verhaal wil bereiken.

1. Inleiding

Stichting Monument & Verhaal organiseert en stimuleert het vertellen van verhalen op en over monumenten en erfgoed. Verhalen over het ontstaan van een specifieke locatie, over de mensen die er hebben gewoond en gewerkt, en verhalen die in de omgeving spelen. Door middel van die verhalen maak je deze plekken toegankelijk en relevant voor een breed publiek. Een publiek, bovendien, van alle leeftijden.

Een verhaal laat je beleven wat er was - of wat er geweest had kunnen zijn. Met een verhaal roep je vragen op over wat zo'n plaats nu én in de toekomst voor de aanwezige luisteraars en bezoekers en voor de omgeving betekent.

Bovendien combineert het ambacht van de verhalenverteller op historische locaties de sterke kant van twee werelden: het immaterieel erfgoed van verhalen vertellen met het materiële erfgoed van het monument.

Dit beleidsplan bevat de voorgenomen activiteiten voor de periode 2024 – 2026, en kijkt ook vooruit naar de wat langere termijn.

2. Visie en missie

Wij zijn er van overtuigd dat...

- ❖ ... over elke plaats, persoon en gebeurtenis een mooi verhaal te vertellen is;
- ❖ ... verhalen monumenten tot leven brengen;
- ❖ ... monumenten en ander cultureel erfgoed de geschiedenis actueel houden en mensen raken. Dergelijke locaties maken geschiedenis tastbaar, ze vertellen iets over waar we vandaan komen, wie wij zijn en hoe we ons ontwikkelen. Bij de grote veranderingen in onze samenleving biedt erfgoed herkenning en geeft het houvast en identiteit;
- ❖ ... er alleen draagvlak is voor het behoud van monumenten als ze in de huidige samenleving nog steeds een rol te vervullen hebben. Het vertellen van verhalen draagt daar aan bij;
- ❖ ... verhalen, juist in deze tijd van groter en sneller en alles digitaal, een rustpunt kunnen zijn, dat ze een bijzonder moment creëren dat nog lang blijft hangen bij wie het gehoord heeft;

- ❖ ... het tijd is om verhalen, die al sinds mensenheugenis verteld worden, op monumentale locaties opnieuw een plek te geven.

Stichting Monument & Verhaal is in mei 2020 opgericht om verhalen van materieel en immaterieel erfgoed te verzamelen en bekend te maken aan een algemeen publiek om op die manier de geschiedenis van dit erfgoed levend en cultureel relevant te houden voor nu en in de toekomst. Door het uitvoeren van research en het verzamelen van verhalen over monumentale plaatsen en mensen op die plaatsen, over historische gebeurtenissen, over volkscultuur en volksgeloof en vergelijkbare thema's, wil de stichting:

- ❖ verhalen ontwikkelen op basis van historische gegevens;
- ❖ verhalen vertellen en beschikbaar stellen, onder meer in gesproken, geschreven, gefilmde en gedrukte vorm;
- ❖ met verhalen een breed publiek aanspreken, om zo deze verhalen levend te houden;
- ❖ bewoners, gebruikers en beheerders van erfgoedlocaties inspireren, zodat zij de mooie verhalen van hun monumenten op een toegankelijke manier ook zelf beter leren vertellen;
- ❖ vertellen als cultuurvorm promoten en podia voor uitvoering van het ambacht van verhalen vertellen creëren.

*Architecture is the printing press of all ages,
and gives a history of the state of the society in which it was erected.
(Lady Morgan, 1781-1859)*

3. Doelstelling en doelgroepen

Door het inzetten van verhalen draagt de stichting bij aan twee doelen:

- ❖ Behoud van cultureel erfgoed door vergroting van het draagvlak;
- ❖ Behoud en versterking van het immaterieel erfgoed van verhalen vertellen.

Met haar activiteiten richt de stichting zich zowel op bij monumenten betrokken partijen als op het brede publiek. Het grootste deel van het publiek wil graag informatie tot zich nemen, maar pakt die informatie beter op als het op een lichtvoetige, toegankelijke manier wordt aangeboden. Verhalen zijn daar bij uitstek een middel voor: je hebt direct contact, je kunt vragen naar de verhalen van je bezoekers en daar ook inhoudelijk op reageren. En je kunt je richten op een speciaal publiek, bijvoorbeeld aanwezige jeugd. Via je verhaal kun je vervolgens uitleggen wat zo bijzonder is aan de plek waar het publiek zich bevindt, en waarom je er zuinig op moet zijn.

Betrokken partijen waar de stichting zich op richt zijn, naast het publiek dat naar deze bijzondere locaties toe komt, de erfgoedgemeenschappen die verbonden zijn aan monumenten: de bewoners, de eigenaren, stichtingsbesturen, vrijwilligers, de mensen die er werken. Veel van deze partijen en personen kennen de geschiedenis van de monumenten en locaties waar zij bij betrokken zijn van haver tot gort. Er op een overtuigende en inspirerende manier over vertellen aan een breed publiek is echter iets anders dan een inhoudelijk mooie lezing geven voor een in historische details geïnteresseerd publiek.

De stichting maakt zelf mooie verhalen voor een breed publiek, maar wil haar kennis en ervaring juist ook inzetten om anderen zo goed mogelijk hun verhalen te laten vinden, vertellen en overdragen.

4. Ambities en activiteiten

Terugblik

In de afgelopen jaren is hard gewerkt aan het eerste grote project van Stichting Monument & Verhaal: Verhalen van Hollands Buiten, fase I. Dit project is in de eerste helft van 2023 afgerond. Er zijn 10 oral history verhalen gemaakt, inclusief een film en waar mogelijk een openbaar interview, en een film over de Landgoederenzone als geheel. Er zijn 11 historische maatwerk verhalen, die waar mogelijk allemaal live verteld zijn. Om blijvend gebruik te stimuleren zijn er 20 vertellers opgeleid die deze verhalen kunnen vertellen, en de verhalen zijn vastgelegd in een reader voor intern gebruik.

Het aantal locaties dat zich aansluit bij de Erfgoedlijn Landgoederenzone bleef de afgelopen jaren stijgen. Het oorspronkelijke idee dat voor alle locaties zowel een historisch verhaal als een oral history project zou worden uitgevoerd is in de loop van de tijd dan ook losgelaten. Dit is niet goed haalbaar, en het is ook niet echt nodig om toch met mooie verhalen een beeld van de Landgoederenzone als geheel te kunnen schetsen. In 2023 is een projectplan voor 'Verhalen van Hollands Buiten fase II' opgesteld en bij de Erfgoedtafel ingediend voor een subsidie. Naast nog 3 historische verhalen en 3 oral history projecten zijn hier ook de opbouw van een netwerk voor de Vertellers van Hollands Buiten, een pilot voor een podcast en een pilot voor een publieksevenement in opgenomen. Aan het eind van 2023 was de fondsenwerving in volle gang.

Plannen voor 2024-2026

In 2024 ronden we waar nodig de fondsenwerving af, en starten we met de tweede fase van Verhalen van Hollands Buiten. In 2024 ligt de focus van dit project op de historische verhalen, de oral history, en de start van het netwerk. We beginnen met de inhoudelijke uitwerking van pilots voor de podcast en het publieksevenement. Die pilots zelf voeren we in 2025 uit. Het project wordt administratief uiterlijk in 2026 afgerond.

De podcast en het publieksevenement geven ons de mogelijkheid om nieuwe manieren te verkennen om de verhalen van Hollands Buiten te vertellen. Daarnaast kijken we ook naar de mogelijkheid om het filmmateriaal uit het project Verhalen van Hollandse Buiten te gebruiken voor andere uitingen dan de webpagina van Hollands Buiten.

De stichting blijft ook zoeken naar mogelijke nieuwe klussen en kleine projecten die parallel aan deze tweede fase uitgevoerd kunnen worden, en denken we na over een nieuw groot project waarmee we het netwerk, het werkgebied en de samenwerkingsverbanden van de stichting verder uit kunnen breiden.

De toekomst

Inmiddels wordt duidelijk wat een schat aan informatie er nu ligt in verhalen en interviews. De stichting wil al die verhalen uiteindelijk samenvoegen in een publiekspublicatie. Dat gebeurt echter pas als fase II is afgerond, zodat het beeld deze publicatie zo compleet mogelijk is. Mocht in de komende jaren ook de mogelijkheid ontstaan om verhalen te verzamelen in het Noord-Hollandse deel van de Landgoederenzone, dan worden ook die verhalen in deze publicatie meegenomen.

5. Communicatie en netwerk

Communicatie met partners, fondsen, subsidieverstrekkingen, media en verwante organisaties op het terrein van cultureel erfgoed en vertellen behoort tot de belangrijkste aandachtspunten van de stichting. Sinds haar oprichting heeft de stichting een website met daarop ook een blog. Eind 2021 zijn daar accounts op LinkedIn, Facebook en Instagram aan toegevoegd.

In de komende jaren wordt gewerkt aan een goede sociale mediastrategie, om een brede doelgroep te kunnen bereiken. Bovendien willen we met enige regelmaat een nieuwsbrief uitbrengen.

De stichting heeft ook een eigen YouTube kanaal. De films uit de oral history projecten zullen hier vanaf begin 2024 ook terug te vinden zijn.

En verder zoeken we in de komende jaren naar manieren om het netwerk van de stichting te verbreden. Daarbij kijken we niet alleen binnen de grenzen van Nederland, maar ook naar Europese netwerken binnen zowel de vertelwereld als de erfgoedwereld.

6. Uitdagingen in de komende tijd

Na afronding van fase II zal het project Verhalen van Hollands Buiten in Zuid-Holland worden afgerond, hoewel we deze verhalen altijd zullen blijven vertellen. De uitdaging voor de stichting wordt om een nieuw project te ontwikkelen buiten de Zuid-Hollandse Landgoederenzone. Het Noord-Hollandse deel lonkt uiteraard, wij zouden het beeld graag completer maken. Maar er ligt ook een uitdaging om met een heel andere set erfgoedlocaties aan de slag te gaan en ook daar weer een passende manier te vinden om de verhalen te vertellen.

Projectfinanciering blijft een uitdaging. Uiteindelijk staat of valt elk project met een succesvolle fondsenwerving. De les van de afgelopen jaren is dat er een grens is aan de financiële bijdrage die van de projectleiders zelf gevraagd kan worden. Goed onderzoek naar mogelijke geldschieters blijft dan ook in de toekomst essentieel.

Per sopravvivere bisogna raccontare storie. (Om te overleven, moet je verhalen vertellen)

Umberto Eco (1932-2016)

7. Organisatie

Stichting Monument & Verhaal heeft een onbezoldigd bestuur van drie leden. Ook heeft de stichting een projectbureau, waar de praktische zaken worden uitgevoerd die nodig zijn om de stichting te laten functioneren; denk aan administratie, het bijhouden van de website, en het beantwoorden van de mail.

De projecten worden uitgevoerd door initiatiefnemers die zelf een projectplan maken. Na goedkeuring van het projectplan door het bestuur vindt fondsenwerving plaats, waarna het project kan worden uitgevoerd.

8. Cultureel ondernemerschap

Stichting Monument & Verhaal neemt het initiatief voor projecten die zonder subsidies en fondsenwerving niet mogelijk zijn. Hoewel de resultaten van de projecten, de verhalen, evenementen en bijvoorbeeld films, een publiek en partners bereiken die deels bereid zullen zijn hier voor te betalen, is het te veel gevraagd de kosten voor het creëren van die verhalen en films geheel door een betalend publiek of partner op te laten brengen. Er is een grote inhoudelijke en artistieke inspanning nodig om een goed resultaat te realiseren, dus daar zal vrijwel altijd geld bij moeten. Om toch cultureel ondernemend te kunnen zijn is goede samenwerking met inhoudelijke partners en locaties essentieel. Door vooraf afspraken te maken over welk deel van een project door bijvoorbeeld kaartverkoop kostendekkend kan zijn, kan worden besproken welk deel de partners, mede dankzij bijvoorbeeld ingeschatte recettes uit kaartverkoop, zelf kunnen bijdragen.

9. Fair Practice Code

Stichting Monument & Verhaal onderschrijft de Fair Practice Code, de gedragscode voor ondernemen en werken in kunst, cultuur en creatieve industrie. Dat betekent onder meer dat de bedrijfsvoering open en transparant is. De beleidsplannen en jaarverslagen zijn openbaar en op de website van de stichting terug te vinden. Het betekent ook dat de mensen met wie de stichting werkt altijd een eerlijke beloning ontvangen. Projecten worden zo opgezet dat opgedane kennis gedeeld wordt, en dat de resultaten nog jarenlang bruikbaar blijven. Waar nodig trainen we mensen bij de betrokken erfgoedlocaties in het vertellen van de verhalen, en is de stichting altijd bereikbaar voor vragen. We geloven dat iedereen zijn of haar eigen vak heeft, en maken dus dankbaar gebruik van de expertise van diverse artiesten en andere creatievelingen.

10. Governance Code Cultuur

Stichting Monument & Verhaal past de principes en aanbevelingen van de Governance Code Cultuur toe. Dat betekent dat bij alle beslissingen en nieuwe projecten wordt nagedacht over de vragen: hóe doen we het, waarom doen we het zo, en doen we het dan ook goed? Het creëren, overdagen en bewaren van culturele waarde, het eerste principe van de G.C.C., zijn feitelijk de basisdoelstellingen van Stichting Monument & Verhaal, die ook in het beleidsplan als kerndoelen zijn opgenomen:

- ❖ behoud van cultureel erfgoed door vergroting van het draagvlak;
- ❖ behoud en versterking van het immaterieel erfgoed 'verhalen vertellen'.

Het stichtingsbestuur is onafhankelijk en integer, en houdt er toezicht op dat de plannen die ontwikkeld worden haalbaar zijn en in lijn met de kerndoelstellingen. De bedrijfsvoering is, in lijn met de Fair Practice Code, transparant en openbaar.

11. Code Diversiteit & Inclusie

De stichting spant zich bij al haar activiteiten in om aandacht te hebben voor diversiteit en inclusie. Stichting Monument & Verhaal wil dat alle bij de stichting betrokkenen, van medewerkers, bestuurders en partners tot het publiek van de projecten, zichzelf kunnen zijn en zich veilig en gerespecteerd voelen.

Verhalen rond cultureel erfgoed bieden een mogelijkheid om nieuwe thema's aan te boren en gebeurtenissen opnieuw te onderzoeken en interpreteren. Geschiedenis wordt toch vaak verteld vanuit de rijke, witte bovenlaag, en vanuit een mannelijk perspectief. We willen de geschiedenis zoals we die kennen niet tenietdoen of veroordelen, maar er zijn momenten dat een andere invalshoek op hetzelfde verhaal nieuwe inzichten kan bieden, een andere stem nieuwe kleur kan geven. Een erkenning van die diversiteit verrijkt ons allemaal, en maakt dat meer mensen zich 'deel van het verhaal' gaan voelen.

12. Financiën

Stichting Monument & Verhaal is een stichting zonder winstoogmerk. Uiteraard worden de mensen die voor de stichting werken wel betaald. De oprichters van Stichting Monument & Verhaal hebben een doorlopende sponsoring toegezegd door structureel een percentage van de inkomsten die ze via projecten van deze stichting verwerven af te staan. Van anderen (vertellers, projectmedewerkers) die via de stichting een opdracht krijgen wordt 10% van de door de stichting bij de opdrachtgever bedongen gage ingehouden. Van deze percentages worden de lopende kosten van de stichting betaald: de website, verzekeringen, kantoorkosten, etc., en indien mogelijk in de toekomst ook de uren die gemaakt worden door de medewerkers van het bureau die niet aan een specifiek project zijn toe te schrijven.

Indien mogelijk wordt voor deze kosten op den duur ook externe financiering gezocht. Voorlopig zullen dit soort uren echter nergens kunnen worden gefinancierd en is al het reguliere bureauwerk vrijwilligerswerk.

Voor de financiering van alle projecten worden sponsor- en subsidiebijdragen gezocht. Een project kan pas van start als de financiering rond is.

De stichting heeft de culturele ANBI-status.

“After nourishment, shelter and companionship, stories are the thing we need most in the world.”

Philip Pullman (Norwich, UK, 1946)